

ВІСТНИК

ПОЛІТИКИ, ЛІТЕРАТУРИ Й ЖИТТЯ

Виходить що неділі. — Менших рукописей не звертаєть ся.
Адреса: Wistnyk, Wien VIII., Josefstädterstraße 79, II, Tür 6.
Телефон: 13430. Чек. конто: ч. 107.090

Передплата: річно—20 К., 10 карбованців; піврічно—12 К.
6 карб.; квартално—6 К., 3 карб. Ціна поодинокого числа
50 сот., 50 шаг. Зміна адреси 50 с., 50 шаг.

V рік. Ч. 41.

Відень, 13-го жовтня 1918.

Ч. 224.

Мировий конгрес і „Деклярація прав народів“.

Нещо давно*) писали ми на сім місці про потребу „Деклярації прав народів“ (Д. П. Н.), яко правної підвалини майбутнього міжнародного захисту недержавних народів і національних меншостей на чужій державній території, яка рівночасно буда-б також правно-зобов'язуючим регулятивом для поладжування загалом всіх спірних національних справ.

Тепер, коли проблема миру перестає вже бути лише *prim desiderium* й переходить в сферу дуже близької дійсности — справа „Д. П. Н.“ так само перестає бути якимсь мрійним постулатом, але стає актуальною проблемою першорядного реально-політичного значіння та невідкладної необхідности.

Тому неминуче треба поставити сю проблему на певний реальний ґрунт, а задля того засувати провідні засадничі її думки та технічний бік її переведення. Се власне є завданням дальших рядків цього нарису.

Вихідною точкою з цього уваг щодо сього є принципіальна передумова, що на будуче положенне всіх народів під державно-політичним оглядом має бути правно й міжнародно так обґрунтовано та забезпечено, щоб через се абсолютно був унеможливлений який-будь національний утиск або поневоленне в області національного життя. „Д. П. Н.“ має саме творити правну базу міжнародного характеру та загально-обов'язуючого значіння для всіх держав, країн і народів.

На нашу думку „Д. П. Н.“ є неминучою передумовиною майбутнього світового (або тільки та поки-що європейського) союзу народів, про який в часі війни чимало писалось і говорилось та в формі якого уявлюється тепер майже загально організація національно-державних відносин і політичного міжнародного життя після війни.

Тому „Д. П. Н.“ насамперед мусить прилюдно й з загально-обов'язуючою правосильністю признати абсолютно право всіх народів (без жадних винятків) на повне національне життя у всіх його проявах і формах, то є: під культурним, господарським і політичним оглядом. Се значить, що на будуче не допускається жадна винародовлююча політика, жадна примусова асиміляція „інородців“ та „окраїн“. Конкретно кажучи — раз на все забороняється переслідуванне релігії у зв'язку з національною приналежністю; переслідуванне національних мов в прилюднім вживанню й особливо в шкільництві, (коотре очевидно й безумовно та скрізь має бути поставлено на єдино-розумнім принципі навчання в рідній мові), в пресі та в літературі. Відтак забороняється кожний національний бойкот з винародовлюючою цілю, особливо-ж економічного характеру. Далі касують ся всі горожанські й державно-політичні обмеження протинаціонального характеру. Кожному народови, без

огляду на його расове походженне, релігійне віруванне, численість, територіяльну поширеність і т. д., признаєть ся повне право на самоозначенне під політичним, культурним та економічним оглядом. Се значить, що кожний нарід сам рішає (без якого будь зовнішнього примусу чи натиску) про свою державну приналежність та форму власного політичного ладу. Там, де наслідком дотеперішнього державно-політичного утиску, а поруч з сим і загально-культурного занепаду і таким чином згладно малої національної самосвідомости — воля народу не може поки що проявити ся в справжнім своїм виразі, — там національний референдум чи плебісцит мають відложити ся на кілька років, а тимчасом країна ся міжнародно забезпечуєть ся перед кождою націоналізаторсько-асиміляторською пропагандою в дусі історично-імперіалістичних прямувань.

Се застереженне особливо відносить ся до тих країн (подекуди середно-європейських, але головно східно-європейських), де лютеє боротьба між історичними народами-пананами та „неісторичними“ народами-єрінаками, що прокидають ся до національної самосвідомости та ведуть боротьбу за визволенне з ярма чужої національної гегемонії.

В таких випадках міродайним може бути етнічно-національна приналежність народної маси і в жаднім випадку ренегатські засади винародовлених перекінчиків, що виступають проти природних змагань згнобленої людової маси власного народу. Абсолютно відкидаєть ся в таких випадках релігія, яко національна ознака.

Взагалі там, де розходиться о суперечні національні домагання панських та кріпацьких народів в жаднім випадку воля сих останніх не може насилувати ся постановами та бажаннями перших, особливо-ж в справах спільної чи окремої державности. Жадним робом поневолений нарід не має бути змушеним до прийняття панської державности, хоч-би старі пані й обіцяли йому рай на землі в оновленій старій державі.

Принципіально отже слід було-б відкинути які-будь спроби відновлення історичних державних конструкцій, бо всі вони майже без винятку будуть огнищами національних заколотів та ворогувань, отже творитимуть небезпеку для міжнародного миру.

З наведеного видно, що „Д. П. Н.“ касує на будуче яку-будь рангову класифікацію народів на вищих та низчих, більш чи менш вартних. Під сим оглядом вона має бути базована на принципі національної рівноправности й рівновартности.

Словом „Д. П. Н.“ має стати свого рода основою майбутнього спеціального національного права, завданням якого буде нормувати національне життя після війни, запобігати національним конфліктам, усувати старі національні ворогування і загалом поладжувати національні спори та питання,

*) Див. нашу статю про се в 29 ч. „Вістника“.

де-будь та в якій-будь формі вони-б не появлявали ся на черзі дня.

А се можна буде досягнути лише тоді, коли на будуче регулювання національних відносин буде заложено на певнім рівні, загально-обов'язуючій ґрунті, коли буде усунена й унеможливлена дотеперішня необмежена сваволя пануючих народів та держав, що трактують національні спори як власні хатні справи, щодо котрих можна поводитись зовсім безконтрольно, самовільно й без найменшої відвічальности перед цілим світом. Тому неминучим є, аби на будуче національне право мало міжнародний характер та загально-обов'язуючу ексекутивну силу.

Американський президент Вільсон, котрий в своїх проґрамових заявах і промовах в справі вибудування нового державно-політичного ладу після війни, виявив чимало зрозуміння для величезного значіння національної проблеми під сим оглядом, слушно зауважив (в промові з лютого с. р.) з сього приводу: „Ся війна має своє корінне в нехтуванні прав малих народів і племен (ми сказали-б поневоленіх і недержавних взагалі, без огляду на їх чисельність та величину їх території. Н. В.), яким не доставало зєднання та приналежности та власної форми свого політичного життя. Тому тепер мають бути зроблені обов'язуючі умови, котрі унеможливили-б такі річи на будуче й сі зобов'язання мають спочивати на сполученій силі всіх народів, які поважають справедливість і хочуть її перестерігати в кождім випадку“.

Очевидно, що така реформа в національній політиці, яку передбачає пропонує тут „Д. П. Н.“ — не є можлива без кардинальної відповідної форми всього міжнародного права й політики загалом, що стоїть в суперечности до поставлення національної політики на міжнародний правний ґрунт з узнаннем певних засад інтернаціональної „кругової поруки“ за додержання національних прав супроти кожного народу й кожної країни. Бо се рішуче суперечить дотеперішньому духови інтернаціональної політики, яка спочиває на незайманому догматі абсолютної державної суверенности, атрибутом якої була дуже догідна й еластична засада „non intervention“ (невмішування) в красу політику поодиноких держав, отже й повна їх безвідвічальність щодо сього перед міжнародним форумом. Найгірше ся самодержавна суверенність відбивала ся очевидно на беззахистному положенні поневоленіх і недержавних народів, котрі таким чином були цілком видані на поталу націоналістичного молоха ворожої державности.

Таке розумінне державної суверенности суперечить духови демократизму та новочасних політичних прямиць взагалі. Воно є сумною спадщиною занепавшого політичного феодалізму з одного боку, а з другого висловом капіталістично-буржуазного індивідуалізму, суто еґоїстичного та протисупільного характеру. Воно мусить тому зникнути разом з старим ладом, який починає розпадатись наслідком війни.

Так само, як в громадській життю протисупільний еґоїзм та абсолютизм одиниць обмежує ся й параліжує ся авторитетом соціальної гегемонії всієї супільности, — подібно також майбутнє міжнародно-державне й політичне життя має спочивати на засаді рєдєтивної лише суверенности поодиноких народів та країн. Повна суверенність буде атрибутом тільки загального союзу народів, зложеного з представників сих поодиноких народів і держав та перед котрим сі останні будуть відповідальні за свою політичну діяльність, як на внї, так і в середині.

Іншими словами се означає, що суверенність сих останніх буде отже зглядна або ще ліпше автономна, то є, що вона абсолютно не допускать дотеперішніх ексцєсів державного самодурства й безоглядности в душі дикунської засади: „праву моему не прєпятствуй!“

Очевидно, що таким чином фактична самостійність поодиноких народів та країн зовсім не буде обмежена. Навпаки, через се вона буде лише поставлена на тривкіший та певніший

ґрунт, маючи захист проти непередбачаємих нападєй і ексцєсів сильніших сусідів з глїтайським апетитом та хижацькою вдачею.

Утворенне проєктованого тут національного права й зв'язана з сим неминуча реформа дотеперішнього міжнародного права й політики в душі новочасного демократизму та супільного поступу — мусять бути очевидно переведені ривночасно та паралельно, аби відтак два сі елементи злились в одну гармонічну та органічну цілість, творячу непохитну базу для нового національного й интернаціонального життя, в якому-б раз на все щєзали всякий утиск чи поневоленє.

Розумієть ся, що вони мають бути випрацьовані спільними змаганнями та силами всіх заінтересованих чинників. Найвідповіднішою умовою та місцем для сього, на нашу думку, може бути майбутній мировий конґрес.

З вище зясованих засад „Д. П. Н.“ є очевидним, що про майбутню долю народів і країн не можна рішати без їх присутности, не кажучи вже про те, щоб проти їх волі та інтересів. Конкретно се значить, що всі поневолені народи та країни мусять бути допущені на майбутній мировий конґрес. Отже сі делеґати поневоленіх народів перед зборами конґресу мають забрати голос та мають випрацьовати для нього проєкт згаданой вище „Д. П. Н.“, а відтак разом з офіційними представниками існуючих держав та пануючих народів перевести потрібну реформу міжнародного права в душі демократизації й прилюдности интернаціональної політики й дотеперішньої дипломатії, а потім ухвалити „Д. П. Н.“, яко основу нового самостійного національного права.

Зреформоване й змодернізоване таким робом міжнародне право разом з новоутвореним національним правом мають покласти ся відтак в основу мирових переговорів і в душі вище зясованих засад та думок мусять бути поладоджені всі державно-національні справи, а в результаті сього повстати європейський зглядно всєсвітній союз народів.

П. В.

Для оборони української держави.

Введенне загальної і обов'язкової військової повинности на Україні, се справа найблизшого часу. Минулого тижня, під проводом Ф. Лизогуба рада міністрів приступила до розглядення внесеного воєнним міністром статута військової повинности в українській державі. Закон сей буде переведений в спішнім порядку, через се, що воєнна управа намірає вже в падолисті приступити до значного набору рекрута і формування більшої армії на Україні.

З приводу сього міністер Рогоза висказав ось які замітки відпоручникам київської преси: „Речинєць військової служби ще не усталений, справи полєкш і відпусків будуть основно передєкєтовані. Правильна армія потрібна українській державі як вєздух і армія буде. Приїде ся оповістити покликаннє молодіжи, яка в січні 1919 р. кічить 20 літ. Не всі однак будуть взяті, тому що загальне число рекрутів було-б більше, чим його потрібує поки-що українська держава. Передусім возьме ся рекрута, якого неприємність в сімі не відібєть ся матеріально на хатньому господарстві. Кадра офіцерів вже зїставлена і тепер управа працює над складними питаннями одаґнення і уоруження будучої української армії.“

Тов. морського міністра Н. Максимов заявив слїдуюче: „Статут про військову повинність на Україні в однаковій ступєні дотичть єльoty, як і сухопутних військ. Доєї обєлугуєть єльoty наємні люде, далі не буде сього. Для єльoty треба 15 тисяч моряків і ми їх дістанемо при падолистєвєм наборі. Крім сього до 10 тисяч буде віддано в розпорядженнє корпуса пограничної сторожі, а дві тисячі в морську піхоту.“

Про хід робіт київська прєса доносить слїдуюче: Підготовні роботи скінчені. Вскорі під знаменами перших українських полків стануть горожани самостійної України. Поґо-

доски, будьто німецькі і австрійські війська незичливо відносять ся до формування української армії і ставлять сьому немислимі перепони — є позбавлені всяких основ. Навпаки, союзні власти рад-би се діло прискорити. І справді, завдяки сьому грандіозна робота утворення цілої армії з восьми корпусами, з всіма необхідними частинами і інституціями наближаєть ся до кінця. Ся армія творить ся невтомними трудами буквально „з нічого“.

Про се, що зроблено, дає короткий огляд звіт з наради представників корпусних командантів в Києві: „Вся територія України поділена на 8 корпусних районів, кождий з них ділить ся на два дивізійні округи. Система комплектування армії буде строго територіальна. Двадцятилітніх новобранців, найбільше здорових в фізичному і моральному відношенню, тому, що не переходили ще большевицької школи, буде більш 300 тисяч, та поки-що буде призвано значно менше число. Теоретична підготовка скінчена, розіслано обіжники, випрацьовано програми науки, більш одноцільні і вичерпуючі, як се було в російській армії. Всі міри, справлені до підготовки покликання, населення зустрічає з розумінням справи і спокоєм. З матеріального боку українська армія забезпечена аж до офіцирів, яких є більше, чим поки-що треба, для їх сімейств буде видавати ся часть платні в натурі. Питанне поміщення є складне тому, що многі казарми поруйновані взривами, пожарами або заняті союзними військами, хоч і тут союзники йдуть на зустріч потребам України. Военна управа з цілою енергією приводить в порядок, перебудовує і направляє будівлі пригожі на поміщення військ, заводить електричність, лаштує бані для війська і т. ин.

Склад української армії означений докладно; на днях в „Военно-науцнім журналі армії і фльоти України“ явить ся подрібний список всіх окружних сил армії і фльоти, їх команд і місця постою. Вже готові кадри восьми корпусів по дві дивізії піхоти в кождім, крім сього сформована сердюцька дивізія в Києві і дивізія ген. Натієва. Недавно прибула зза границі дивізія січових стрільців, названа першою стрілецькою дивізією. Таким способом навіть одна піхота числить 19 дивізій, що становить немалу силу. В склад української армії входять декотрі старі полки російської армії, з їх офіцарською командою. Робота военной управи йде енергічною ходю, стремить вона до як найкоршого забезпечення України власною збройною силою. Проект военной міністерства зводиться в загалних чертах до слідуєчого:

Можливо повне переведення засади загального обовязку військової повинности, повна аполітичність армії і зменшенне літ дійсної служби.

Для всіх увільнених ізза всяких причин з військової служби, за виключенням зовсім неспосібних до неї, установляеть ся окрему подать. Віймки і полекші значно обмежені.

Военне міністерство є переконане, що тільки армія, не приймаюча ніякої участі в політиці, може дати охорону державі.

Части, призначені до служби позаду військ, будуть устроювати ся з старших людей в віці 38—45 літ. Се буде народня резерва. Статут військової повинности української держави складаєть ся з 9 частей після правил, прийнятих в других европейських державах. Час дійсної служби — 2 роки, має метою пропустити через ряди військ більшу кількість людей, які, обучені, були-б в запасі, однак не старші над 38 літ. В наслідок вкормочення часу служби, відпуски будуть в довші, чим двомісячні, однак вони не вчислялись-би в дійсну службу. Щоби вчинити армію аполітичною, обмежено її участь в політичнім життю держави, а саме:

Військові не можуть користати з активного виборчого права, забороняєть ся їм приймати участь в політичних організаціях і бути присутними на згромадженнях, далі не

вільно військовим являти ся на маніфестаціях і демонстраціях і взагалі зібраннях з політичнім характером.

Щодо полекшень, то вони повинні йти на руку ранньому покінченню студій. При установлюванню полекшень буде як найменш віймків, тому, що вони діють ся на кошті і рахунок других горожан.

Найменша міра роста, та сама що перше: 2 аршини 2 і пів верш.

У фльоті час служби обмежений також на 2 роки, хоча наука там складнійша. Загальний час служби у фльоті означаєть ся на піснайпять літ, з яких 4 роки дійсної служби і 12 літ в запасі.

Запас фльоти ділить ся на дві категорії, з яких друга признаєть ся до служби в военных пристанях.

Мир на засадах Вільсона.

Дня 5. жовтня осередні держави предложили за посередництвом американського президента Вільсона перемире на суші, морі і воздусі, а в звязи з сим розпочатте переговори про заключення мира на засадах, які виложив президент Вільсон перед американським конгресом в чотирнайцятьох точках дня 8. січня 1918 р., в чотирьох точках своєї бесіди з дня 12-го лютого 1918 р. і в п'ятьох точках своєї програмової промови з дня 27. вересня 1918 р.

Засади, які містять ся в 14 точках мирової програми Вільсона, такі:

1. Явність дипломатії. Всі мирові договори мусять бути явні і явно заключені, не сміє ся заключити ні-яких тайних міжнародніх умов, але належить вести дипломатію отверто і явно перед цілим світом.

2. Свобода на морі. Морецлавство є цілковито вільне як підчас мира, так і в війні на всіх морях поза територіальними водами, з віймком тих морей, що є цілковито або частинно замнені на підставі міжнародньої умови в цілі переведення міжнародніх переговорів.

3. Свобода торгівлі. Належить усунути по можности всі господарські обмеження і установити рівність в торговельних зносинах всіх народів, що заключають мир і злучать ся в цілі його додержання.

4. Розброєнне. Належить установити і прийняти відповідні запоруки, щоби уоруження народів знизити до найнижшого уровня, який має бути усталений договором.

5. Кольонії. Упорядковує ся свобідно, щиро і безпартійно всі кольоніальні питання на підставі строгого придержування засади, що при рішенню всіх суверенних справ мусять узглядити ся в рівній мірі інтереси місцевого населення з управненими інтересами правительств, яких права мусять бути обмежені.

6. Берестейський мировий договір. Належить зняти окупацію зі всіх російських областей і уладити всі дотикаючі Росії питання в сей спосіб, щоби забезпечити найбільше і найсвобіднійше співділанне інших народів світа і дати можливість Росії независимо рішити про свій політичний розвій і національну політику та забезпечити їй щире приятельське прийатте до союзу вільних народів на умовах, які вона сама хоче, а також помогти Росії у всіх справах, в яких вона сеї помочи потребує і бажає. Спосіб, в який обійдуть ся з Росією її братні народи в найближших місяцях, буде асною пробою їх доброї волі і їх зрозуміння для потреб Росії в відріженню від їх власних інтересів.

7. Бельгія. Цілий світ годить ся на се, що Бельгія мусять бути очищена і відбудована і ніхто не підійме яких-небудь заходів, щоби обмежити її суверенність, якої вона уживає спільно зі всіма другими вільними народами. Ніяке друге діло, як саме те, не послужить до повернення довіря

народів в права, які вони самі собі установили для уладнення відносин між собою. Без цього ціла будова і сила міжнародного права була-би на завсідги захитана.

8. Відбудова Франції і зворот Альзациї і Льотарингії. Всі французькі області, населені вільними громадами, які дізнали Франція від Прусу в 1871 р. в справі Альзациї і Льотарингії, яка від 50 майже літ безпокоїла світовий мир, належить направити, щоби забезпечити мир в інтересі всіх.

9. Поправлення границь Італії належить повести після національних границь.

10. Народи Австро-Угорщини, яким бажаємо забезпечити і охоронити їх місце серед всіх народів, мусять одержати першу можливість до автономного розвитку.

11. Балкан. Румунія, Сербія і Чорногора мають бути очищені, обсажені області відбудовані. Сербія має одержати вільний доступ до моря. Відносини різних балканських держав між собою належить уладнати через приязну умову відповідно до історично-усталеної лінії національної приналежності. Має створити ся запорук для політичної і господарської незалежності і територіальної ненарушимості різних балканських держав.

12. Турецьким частиям теперішньої османської держави належить запевнити ужиток суверенності, але другим народам, що тепер живуть під турецьким пануванням, належить запевнити безсумнівне безпеченство життя і безсумнівну можливість до автономного розвитку. Дарданелі мусять бути отворені для свобідного переїзду кораблів і торговельної комунікації всіх народів під міжнародною безпекою.

13. Польська незалежна держава, яка мусить вміщати в собі області замешкані без сумніву польським населенням, має бути створена, вона мусить мати вільний доступ до моря, а її господарська незалежність і територіальна незалежність має бути забезпечена міжнародним договором.

14. Належить створити загальний союз народів. Осібні договори мусять дати взаємні запорук політичної незалежності і територіальної ненарушимості в рівній мірі для великих і малих держав.

Засади 4. точок з 12. лютого 1918:

1. Кожда частина остаточної угоди, яка відповідає-би в кождім данім випадку справедливості, мусить бути доведена до такого порозуміння, яке найправдоподібніше забезпечувало-би тривалий мир.

2. Народи і провінції не можна пересувати з під одної верхньої влади під другу, так, якби вони були лише річками і фігурами в грі, хочби се була велика гра рівноваги сил.

3. Тому, на віки вічні належить задекретувати, що розв'язка територіальних питань, видвинута сею війною, має бути вирішена в користь дотичного населення, а не може бути лише частію простої виміни чи компромісу претенсій ривалізуючих держав.

4. Всі ясно означені національні претенсії мають одержати як найбільше можливе заспокоєння.

Засади 5. точок з дня 27. вересня 1918:

1. Справедливість, на якій мусить бути збудований мир, не може знати ніяких упривілювань, але мусить дати рівні права для всіх причасних народів.

2. Не можна власти ніякого спеціального інтересу поодинокого народу чи національної групи в основу якоїсь часті договору, як се не годить ся зі загальним інтересом всіх.

3. В загальній родині союзу народів не може бути ніяких спеціальних договорів.

4. В середині союзу не може бути ніяких спеціальних держав чи господарських комбінацій, ніякого господарського бойкоту в якій-небудь формі, з винятком уділених через союз уповноважнені наділення кари через виключення зі світових урядів ізза дисципліни і контролю.

5. Всі міжнародні умови і договори якого-небудь рода мусить ся оповістити дословно перед цілим світом.

Скорше, чим можна було надіятися, надійшла від Вільсона відповідь. Вона не містить ні згоди на німецьку мирову пропозицію, ні не відкидає її; Вільсон ставляє тільки три, сказати-б так, вступні питання, які, на його думку, дуже важні в зв'язку з відповіддю на ноту.

Вільсон питає, чи німецьке правительство справді приймає умовини його відомих мирових точок так, що „дискусії потреба було-би тільки для практичного переведення подробиць.“ З тих точок тільки дві торкають ся дотеперішнього німецького стану посідання.

Про Альзацию і Льотарингію Вільсон сказав, що „несправедливість, якої дізнала Франція від Прусу в 1871 році в справі Альзациї і Льотарингії, яка від 50 майже літ безпокоїла світовий мир, мусить бути направлена, щоб мир був забезпечений знова в інтересі всіх.“ Слово „направлене“ може мати також инший зміст, як пряме прилучення Альзациї й Льотарингії до Франції. Дальше Вільсон домагаєть ся незалежної Польщі з безсумнівним польським населенням і з доступом до моря. Польська держава в доступом до моря може повстати тільки коштом державно-німецької території, причім Вільсон розуміє безсумнівню польські території.

Друге питання каже „чи канцлер говорить тільки в імени тих факторів держави, які веди досі війну“, иншими словами, чи правительство німецького канцлера кн. Макса з Бадену говорить тільки в імени цесаря, чи в імени німецького народу.

Третє питання відносить ся до розуму і щодо сього заявляє Вільсон, що він не чує ся управлінням до предложення союзникам розуму так довго, „як довго війська центральних держав стоять на їх землі.“ Опороженне всіх занятих областей є передумовою розуму і се питання Вільсон поставив безсумнівню в порозумінню з цілою антангою.

На австро-угорську ноту Вільсон поки-що рішив ся не давати відповіді. Щодо Австро-Угорщини справа являєть ся дуже поплутаною, а Вільсон не хоче вязати собі рук на вступі до мира її національно-державними проблемами.

У відповідь президентови Зєдинених Держав Америки німецьке правительство заявило:

Німецьке правительство приймає умовини мира, які президент в промові з 8. січня і в пізніших бесідах подав як основу тривкого, опертого на правах мира. Цілу вступних переговорів було-би се, щоби порозуміти ся в справі практичного приноврелення поодиноких точок. Німецьке правительство приймає і се, щоби також правительств держав, які є в союзі з Зєдиненими Державами, станули на основі заяв президента Вільсона. Німецьке правительство, як і австро-угорське заявляєть ся готовий, що відповідає бажанню президента. Воно предлагає президентови спільну акцію мішаної комісії, яка-би заняла ся потрібними працями при опороженню. Теперішнє німецьке правительство, яке бере на себе відповідальність за помирненне народів, говорить в імени сих, що досі вели війну і за згодою великої більшості німецького парламенту. Кожду заяву попирану волею сеї більшості виказує німецький канцлер в імени німецького правительства і німецького народу.

Внутрішня та закордонна політика України.

В розмові з співробітником „Кієвської Мисли“ висловив голова ради міністрів Ф. Лизогуб про пекучі питання внутрішньої й закордонної політики України.

Сими днями українська суспільність — сказав прем'єр — ознайомити ся з думками правительства з приводу недалеких формувань національної гвардії й національного війська. Хоч на Україні вдало ся в останнім часі повернути розмірний порядок і спокій, все-таки большевизм по давньому активний. Щоб у коротці усунути лихо, рада міністрів постановила найблизшим часі приступити до утворення національної гвардії й національного, виключно добровільного війська. Наша національна гвардія відповідатиме в загальних рисах французькій національній гвардії 1872 р. Тоді французька армія служила самообороною для широких мас французького населення. Та армія боролася не з ідеями, а з акціями. Українське правительство має в сім змислі аналогічні цілі. Національна гвардія буде самообороною городського населення на поміч державним установам, військам, міліції. Як армія самооборони — вона увесь час знаходитиметь ся на місці. Напр. в Миколаєві виключно з добровольців повстали перші відділи національної гвардії в числі 1500 душ і приносять велику користь місцевому населенню.

Що торкаєть ся плану організації національної гвардії й добровільних національних військ, тепер під проводом міністра внутрішніх справ І. Кістяківського та при участі міністра війни ген. Рогози відбувають ся окремі наради, на яких розробляють ся деталі формування національної гвардії. Ось сей план. До вповнення функцій національної гвардії закликують ся в усіх містах України існуючі районові й домові організації, а де нема їх, вони поспішно творять ся. Домові організації беруть на себе спис усього мужеського населення здатного до вступу в національну гвардію, та притягають його до свого обовязку, наскільки се покажесть ся необхідним. Треба ще рішити справу, чи дати домовим комітетам зброю, чи зберігати її в означених місцях і давати населенню в міру необхідности. В кождім разі формування національної гвардії відбудуватиметь ся виключно по містах України. Що торкаєть ся національних військ, вони будуть готові в розмірно довшій часі. Рада міністрів саме розглядає статут постійної української армії. Коли хочемо мати сильну та здатну до бою армію, мусимо потратити на се як найбільше сил і як найбільше часу. Але що події йдуть своєю чергою, міжнародні внутрішні відносини щораз більше ускладнюють ся, треба тепер шукати оборони передусім в самих собі. Умови зливі диктують негайно приступити до утворення добровільних національних військ. Щодо сього не буде поважних технічних перешкод. Військове міністерство приготувало для будучої української армії кадри офіцерів і учителів, які тепер вільні, так, що дуже легко використати їх тепер.

На перший заклик мають добровольці зявити ся в полках для повнення служби. Зайняття відбуватимуть ся дві-три рази на тиждень. Сформування постійної армії на Україні збереже в тім-же часі й увесь апарат національної самооборони України. Як національна гвардія призначена для міст, так національні війська призначені для внутрішньої та зовнішньої служби. Торкнувши ся питань закордонної політики, поінформував през. Лизогуб передовсім про завдання румунської делегації, що приїхала до Києва, а на чолі якої стоїть Концеско. Всі переговори України з Румунією матимуть тимчасовий характер, бо делегація уповноважена своїм правительством вести переговори по строго економічним справам. А тимчасом українське правительство зацікавлене передовсім в розв'язці ряду дипломатичних і політичних справ, які торкають ся взаємних відносин України й Румунії. Україну цікавить напр. справа, чи Румунія признає українську державу в міжнароднім змислі, чи

може відбутися обмін дипломатичними представниками та взагалі загальний погляд Румунії на Україну яко таку.

Про відношення України до Криму висловив през. Лизогуб таку думку: Крим повинен злитися з Україною. Крим має повне право на найширшу автономію і щодо сього увесь склад міністрів піде на зустріч Криму. Україна відносить ся до Криму по братерськи. Українське правительство з власної ініціятиви спинило митову війну з Кримом. Український прем'єр переконаний, що удасть ся прийти до порозуміння з представниками Криму, бо між Україною і Кримом нема ріжниць в інтересах, все рідне та спільне.

Далі висловив през. Лизогуб свій погляд на державну мову на Україні. Державною мовою повинна бути українська мова. Не так-то тяжко навчити ся української мови, зокрема для осіб, що живуть на Україні. Але на деякий час повинна лишити ся московська мова в судових інституціях, яко зрозуміліша для значної частини населення. Заведення української мови, як державної, повинно відбуватися поступово.

Щодо загальних настроїв у звязку з закордонними та внутрішніми подіями, заявив през. Лизогуб: Правительство української держави неустанно боролася і боротиметь ся з усіма тими елементами зправа чи зліва, що хочуть зруйнувати країну й потрясти нею. Забагато жертв витрачено для укріплення основних підстав державности та для заведення ладу й спокою, щоб знову наражувати на всякі тяжкі експерименти молоду українську державу.

„Молода Україна“.

Ми писали в останніх числах нашої часописи, що в Києві засновано товариство з бувших полонених Німеччини та Австро-Угорщини під назвою „Молода Україна“. Виписки з статута намічують такі цілі молодого товариства:

- 1) Відновлена бувшими полоненими в Німеччині та Австро-Угорщині громада прибрала собі назву „Молода Україна“.
- 2) Як культурно-просвітна організація, своєю цілю вона ставить: а) плекати серед українського народу здорову національну ідею і прямувати через зорганізоване національно-свідомих елементів і освідженне широкого загалу народу до повної незалежности України, як національно-культурної, так і політично-економічної; б) об'єднувати всіх національно-свідомих бувших полонених Німеччини та Австро-Угорщини, а також і непоплонених української національности, котрі твердо і непохитно стоять на ґрунті цілковитої незалежности України, як се зазначено під буквою а сього пункту; в) плекати об'єднання у самостійницькому напрямку, дбати про їх духовий і фізичний розвиток, підготувати з них народніх робітників і провідників та ширити через них серед українського народу свої ідеї; г) спомогати об'єднаним як економічно, так і культурно в їх діяльності на користь громади.
- 3) Для досягнення своєї мети, громада „Молода Україна“ ширить серед українського народу словом і письмом і народнім мистецтвом загальну та національну освіту, привчає його до діяльної участі в організаціях та користаєть ся взагалі лише тими способами громадського виховання й пропаганди, які здібні виробити тверді характери та самостійний спосіб думання.
- 4) а) Відкриває для розповсюдження своїх ідей у межах і поза межами України свої філії, бібліотеки, читальні, книгарні, видавництва і т. д.; б) видає на українській мові книжки, журнали, часописи і инше; в) упоряджує прилюдні читання, лекції, вистави, концерти, виклади, віча, диспути і инше; г) організує курси українознавства, екскурсії, національні хори, мандрівні театри, спортові товариства і инше; д) заводить школи для дітей і дорослих, захисти для бідних, бюро праці і инші просвітні і добродійні заведення; е) оповіщає конкурси і премії за найкращі твори письменства та умілости.

Справами громади кермують: Загальні Збори, Головна Рада, Виборна Радою, контрольна комісія. Головна Рада — 19 членів, Управа — 7 членів, контрольна комісія — 3 членів. Після свого уконститування Головна Рада видала поклик до бувших полонених, в яким між иншим читаємо: Ми не були ніколи в полоні байдужими до долі українського народу, не будемо такими і зараз, в сей трагічний момент, коли злі зграї круків летять з півночі... і з сходу на нашу землю, на наш край, коли темні духи нашого народу придалені хвилями революції піднімають голови, органіують ся, йдуть походом проти української державности, проти української культури і проти святих і невідемних наших прав бути господарем своєї власної землі. Вони підкопують ся під нашу молоду державу, розідають її організм і загрожують запровадити нас знов у московське ярмо. Ми мусимо стати на варті інтересів українського народу, взявши до рук иншу зброю і сею зброєю буде для нас живе і творче слово, якого не однаєт у нас ворогам, міцна і стала організація, що об'єднає нас в один гарячий пиріві зміцнити нашу державу та національно-політичну свідомість широких кол українського народу. Потреба організації всіх, хто був у полоні і брав участь у культурно-просвітній діяльності відчувалась уже зразу після повороту на Україну, коли ми зустрінуті холодною байдужістю з боку уряду і громадянства примушені були власними силами пробивати собі шлях до нового життя. „Молода Україна“ має своїм завданням не допустити до загину тої роботи, тих організацій, що були утворені полоненими підчас перебування за кордоном, а перенести їх на Україну і продовжувати тут просвітньо-освідомяючу роботу і далі серед народу, опікувати ся знов прибуваючими з неволі, не давати їм роспорощувати ся по Україні і в морі ворожих впливів тонути на самоті в повній безпорадности, вішукувати їх в хаосі нових відносин, давати притулок, органіувати роботу, посади вихісновувати їхні сили та набути за три роки практику до організаційно-кооперативного життя на користь будовання і укріплення української державности.

Громада зараз завязує зносини з ліквідаційними комісіями в українських таборах Німеччини та Австро-Угорщини і незабаром має розпочати свою діяльність на широкі розміри.

Мирові переговори між Україною і Росією зірвані.

Українська мирова делегація на своїм повнім засіданні дня 5-го жовтня відкинула домагання російської делегації, щоб запитати контрагентів берестейського мира, оскільки договір, заключений між Росією і осередніми державами, є обовязуючий також для України. Українська делегація зажадала, щоби приступити негайно до нарад над границями і предложила докладні плани границі, при яких пороблено значні уступки Росії. Вона попросила о відповідь до 7-го жовтня. Однак рос. делегація обстоювала при своїм пропозиції. Супроти сього заявила українська делегація, що як до 7-го с. м. не одержить відповіді, то перерве переговори на необмежений час. Перемире має остатись в силі. Сього тільки очікувала большевицька делегація. Дня 7. жовтня мирові переговори між Україною і Великоросією будім-то перервано, а фактично зірвано. Большевицькі відпоручники вязягали їх нарочно, вижидачами дальших подій і не бачучи вязягати себе ніякими договорами. Спирні справи Криму і деяких північних областей української національної території, справа визнання або невизнання донської республіки — були тільки параваном, за який хапали ся большевики, щоби до миру не прийшло. Тепер-же, коли події на заході і на балканським фронті для центральних держав уложили ся нещасливо, вони довели до зрвання переговорів,

уважаючи для себе берестейський мир неіснуючим — мир, який накладал на них обовязок замиріння з Україною. Що більше — в хвилі, коли в Києві йшли мирові переговори, большевицька артилерія остріювала Новгород-Сіверський. Яро підреслив се на останнім засіданні мирової делегації український відпоручник п. Стебницький.

Та з боку большевиків зірвано переговори не тільки з Україною; Совітське правительство в Москві повідомило німецьке правительство, що воно взагалі берестейський договір уневажнює. Донесення совітського правительства, яке прийшло в ночі 5. жовтня каже, що совітське правительство припускає, що й німецька держава також зі свого боку вважає договір неіснуючим. Німеччина відповіла, що не має нічого проти того, щоби берестейський договір полишити до управильнення загальної конференції. Рівночасно вона рішила просити російське правительство, щоби той договір, — оскільки він відноситься до господарських питань — удержати аж до загального управильнення.

З Берліна доносять, що російський міністер закордонних справ повідомив також турецьке правительство, що він вважає договір, заключений в Берестю між Росією й Туреччиною неважним.

Національний Союз.

В „Новій Раді“ з 4. жовтня с. р. поміщено розмову з членом президії „Національного Союзу“, зміст якої такий:

„Тепер в Національний Союз входить шістьнайцять організацій: партія укр. соц.-рев. (центр. течія), партія укр. соц.-дем., партія соц.-фед., трудовики і соц.-самостійники. Організації: Селянська Спілка, Гал.-Буковинська Рада, Холмський Комітет, Кримська Укр. Рада, Чорноморська Рада, Всеукр. Учительська Спілка, Всеукр. Лікарська Спілка, Тов. Прачників, Спілка Заїзничників, Почтово-телеграфна спілка, Кирило-Метод. Брацтво, Студентський Союз.

Філії заснували ся: в Одесі (окружна), Харкові (губ.), Полтаві (губ.), Катеринославі (губ.), Кам'янці-Подільським (губ.), Винниці (пов.) і Кременчупі (пов.). В губернські і повітові філії входять майже всі місцеві організації, центри котрих вхвдять в Раду Національного Союзу в Києві. Сими днями завязали зносини в Національним Союзом своїх делегатів організації Українців на Сибіру, Туркестані, Криму і Чорноморщині.

На днях Національний Союз подав на імя німецького посла бар. Мума меморандум про внутрішнє й міжнародне становище України. Представники президії мали докладну розмову з генеральним консулом Тіле з приводу меморандума і давали на запитання детальні пояснення. Копії меморандума розіслані представникам також инших держав.

Голова Союзу А. Ніковський після двомісячної організаційної роботи в президії недовго відмовив ся дані бути головою Національного Союзу і залишив ся звичайним членом президії від партії соц.-фед. На голову Союзу тепер вибрано В. Винниченка, який дістає багато привітних телеграм з провінції, в яких висловлюється ся щира радість, що після певної перерви В. Винниченко вернув ся до провідництва в українським політичним життю.

За останній час окрім меморандума та инших публікацій Союзу, в часописах надруковані резолюції його в справі Донщини (доля української людности донецького округу), в справі заведення державної мови на Україні, в справі висилки Галичан; готують ся резолюції в справі Галичини та Буковини та в судовій справі. Провадить ся листування з філіями та ширить ся організація інформаційних закладів.

В своїй діяльності Союз не виходить за межі свого опублікованого в часописах статута. Всякі кийвські, а особливо одеські чутки про зміну орієнтації Союзу, як представника української національної думки, про загострення

його внутрішньої тактики та про заходи в справі організації влади не відповідають дійсності. Ні одна сторона діяльності Союзу, як і його постанови, резолюції й протоколи не являють ся річю секретною ні для членів Союзу, ні для українського громадянства. Очевидно, не все проходить з інформацій про Союз в пресу, але в тім нема волі ні Союзу, ні редакцій українських газет.

Настрій в Союзі щодо можливих на сході Європи явищ політичних змін досить певний, бо всі пережиті нами за півтора року події дуже виразно вказують на зовсім яскраве культурне пробудження національної свідомости, яка завжди буде тим цементом, що не дасть розгубити ся нашій нації і викуче державний розум нашого народу. Страх, ніби наша провінція, наше село з певних сучасних причин переживають нахил до большевизму, не мають під собою поважної основи. Це є хоч трохи свідомого селянства і особливо інтелігенції, там провадить ся мирна культурна праця, яку не в силі зруйнувати большевицькі наїзди з правого боку, чи з лівого.

Вісти.

Справа чорноморської флотії. В найблизших днях виїжджає з Києва до Берліна спеціальна комісія українського уряду для вивчення справи про дальшу судьбу чорноморської флотії. Зокрема комісія займатися буде справою кораблів, будованих в Миколаєві і кораблів, які прибули в Новоросійська до Севастополя.

Головний комендант портів чорноморського побережжя повідомив, що на двох канонірських лодках і на кораблях зовлення мін на Чорнім морі пораз перший вивішено воєнні українські кармазинні хоругви по новому взірцеві, затверженому гетьманом.

Голова туркенстанської громади. До Києва приїхав Іван Оппоків, голова і фундатор укр. туркенстанської громади в Ташкенті, редактор газети „Туркенстанська Рада“. Мета приїзду — наведення тісніших зв'язків поміж Україною та Туркенстаном, де є майже пів мільона Українців.

Переїзд гал. Січових Стрільців з України на Буковину. В дуже критичний момент загальної ситуації переходять — як зауважимо — галицькі Січові Стрільці з Херсонщини на Буковину. Др. О. Назарук каже в „Ділі“, що Стрільці йдуть зимувати в Австрію, а причину цього він представляє в такий спосіб: „Хоч від довшого часу знали і в Галичині і тут, що ми (себто Стрільці) вертаємо в Австрію, та мало хто знає ближше про причини нашого перенесення. І для того деякі Українці побоювали ся розброєння стрільців, а вороги наші в краю, котрим дуже залежить на нашій розброєнню, затирали навіть руки з радости, що ось-ось їх мрія здійснить ся. Але вони грубо помиляють ся, бо про розброєння Українських Січових Стрільців нема і не може бути мови. Наше перенесення в Австрію є часове. За се подбала наша команда тому, що тут є ще можливі заворушення, а притім зимування з огляду на недостачу топлива дуже тяжке. Крім того Стрільці, пробуваючи ближше своїх родин, будуть мати нагоду поматати своїм родичам при відбудові знищених війною загород, або продовжувати свої студії, чи то в середніх, чи то у вищих школах. Розуміють ся, що відповідно до свого військового характеру, вони будуть повнити воєнну службу в краю. З весною, як відносини на Україні уладнають ся, ми вернемо назад на Україну.“

Такі мотиви руководили командою Укр. Січ. Стрільців, яка постарала ся о часове перенесення нас до Австрії. Близкість нового постю Українських Січових Стрільців від української границі дасть нам легку можливість заосмотрити ся в хліб на зиму тим більше, що Українські Січові Стрільці знають вже добре, куди за чим їздити. А знова власти згодили

ся на нашу зимівлю в Австрії так скоро мабуть тому, що тут на Україні наближають ся вибори. Нашу патріотичну молодіж все тягне до виборчого руху — ну, а стрільці, як жовніри не повинні мішати ся до виборів і виборчої агітації — думають власти. І так ми їдемо.“

Українсько-румунські переговори. Оноді в помешканню міністерства закордонних справ відбулось відкрите українсько-румунської конференції. Засідання конференції відбувають ся при закритих дверях. Від міністерства закордонних справ у конференції бере участь радник міністерства проф. Ейхельман.

Святкування ювілею М. В. Левитського. 1-го жовтня у Купецькому Зібранню відбуло ся урочисте святкування ювілею 40-літньої кооперативної діяльності „артільного батька“ М. В. Левитського. Се святкування було улаштоване укр. центр. кооп. комітетом і в ньому взяли участь найрізномірніші кооперативні, національні, просвітні організації і установи; на протязі трьох годин тягли ся привітання. Тут були центральні організації української кооперації, кооперація Галичини, місцеві кооперативні об'єднання та окремі кооперативи; не забули зложити привіту також і деякі міністерства (міністерство освіти через міністра освіти п. Василенка та міністерство торгу та промисловости через тов. мін. п. Бородавського); витали також і представники кооперації на Кубанщині, укр. рада на Чорноморщині, московський „Центросоюз“ та інші.

В імені Галичан, а зокрема парламентарної репрезентації промовляв посол Льонгин Цегельський, від імени спілки кооперативів Галичини д. Дм. Левицький.

Всеукраїнський зїзд баптистів. 1-го жовтня відкрито в Києві зїзд євангельських християн-баптистів. Голова зїзду Ф. Балихин дав вислів радости, що скінчились утиски, які переживали баптисти підчас царського лихоліття. бо в краю, що називаєть ся тепер Україною, є спротога жити спокійним життям. Гимн, складений на се торжество, кінчить ся словами:

„Сміло — дружно до роботи,
Час близький уже не жде —
Хай відродить ся Вкраїна
А неправда пропаде!“

Ювілей Миколи Вороного і А. Кащенко. На днях відбув ся у Києві свято 25-літньої літературної діяльності Миколи Вороного. Знов в Катеринославі, українські організації святкуватимуть ювілей 34-літньої письменницької діяльності письменника-історика Андріяна Кащенко. Його історичні оповідання мають багато читачів по всій Україні.

Англія й Україна. Льозанський український орган на французькій мові „L' Ukraine“ доносить в числі з дня 26-го вересня, що неправдивою є чутка, будто-би Англія стреміла до відбудови давньої російської імперії і до прилучення до неї всіх народів, які відірвали ся від Росії. Проклямаць сього рода видало вправді російське мурманське правительство в Архангельську, однак репрезентант Англії для Мурману відмовив ся його підписати, заявляючи, що се цілком не пристійно є для британської держави боротись проти незалежности Фінляндії і України.

„L' Ukraine“ видить в сїм приязний акт зі сторони Англії, яка вже дня 8-го січня 1918 через свого репрезентанта у Києві Дисона Піктона Баркера признала незалежність України і запевнила її о своїй доброзичливости.

Гості з Сибіру. З Сибіру до „Національного Союзу“ прибула делегація від Сибірської „Центральної Ради“, яка об'єднує 8 мільонів Українців. Головні правління Ради існують в Омську, Красноярську і Самарі. Організація найкраща — навіть мають ся представники від волосних правлінь. В перше існування „Сибірської Центральної Ради“ з останньою дуже мало рахувались, але в останній часі її визнали також і війська держав порозуміння. („Відр.“).

Поляки колонізують Холмщину. Варшавські дневники доносять: П. Гр. Михайленко з Холму, повернувши з примусового побуту в Росії, продає своє майно Березно, яке лежить при станції сеї самої назви (10 кл. від Холму, на лінії Холм—Ковель) Банкові польської землі в Любліні. В найближшій часі се майно розділене буде між селян, які у великому числі з різних сторін Польського Королівства згодують ся до Банку польської землі в Любліні.

Значна частина ключа Свіже, досі власність пані Орсетті з гарною резиденцією і мальовничим парком над Бугом набув Адам Гр. Тарновський за окремим дозволом (!) Регенційної Ради. Те, що Гр. Тарновський увійшов в ряд горожан холмської землі повитано з зрозумілою радістю. Майно Свіже простягається на північ від шляху залізничної Холм—Ковель до станції Березно в напрямі Дорогуська.

Історичний двір Дорогуськ, разом з цілим майном перейшов з рук Хмановського на власність Александра кн. Друцького-Любецького з Балтова, президента Банку польської землі в Любліні. На дорогуських ґрунтах знаходиться порт на Бузі, в будучині важна переладункова станція.

Стільки варшавські часописи. Поляки ще перед мировою конференцією і її можливостями стараються викупити на Холмщині всю землю, сколонізувати її польським селянством і поставити всіх перед доконаним фактом, що „Холмщина — се польська земля.“

Представники „Національного Союзу“ у Гетьмана. Після офіційного запрошення, переданого через міністра закордонних справ Д. Дорошенка, представники „Національного Українського Союзу“ відвідали 5. с. м. п. Гетьмана. Рада „Національного Союзу“ вислала трьох представників—голову ради В. Винниченка та членів президії: А. Ніковського і професора Шевця, котрі разом з тим є членами трьох визначніших українських партій: соціал-демократів, соціал-федералістів і соціал-революціонерів (правих). Побачення відбуло ся в гетьманській палаті. Вся розмова між п. Гетьманом і представниками „Національного Союзу“ вела ся в дуже прихильнім тоні і торкала ся найважливіших справ закордонної та внутрішньої політики української держави. По всіх питаннях, які порушено підчас розмови з п. Гетьманом і представниками „Національного Союзу“ виявилось, що погляди „Національного Союзу“ і п. Гетьмана взагалі сходять ся. Зокрема, в розмові багато говорило ся про земельну справу, в котрій погляди п. Гетьмана цілком погоджують ся з поглядами „Національного Союзу“.

Представники „Національного Союзу“ винесли з розмови те вражіння, що для більшого зближення між п. Гетьманом та українським громадянством найдено добрий ґрунт і що таке зближення в недалекий часі здійснить ся. Напевно за кілька днів наступить нова конференція представників „Національного Союзу“ з п. Гетьманом. Сподівають ся, що підчас сеї конференції буде докладніше выяснена спільність поглядів і намітить ся деякі конкретні політичні кроки.

Після розмови з п. Гетьманом представники „Національного Союзу“ мали ще приватні розмови з деякими близькими до п. Гетьмана достойниками, як пп. Ханенко, Полтавець-Острияниця та інші.

Державний український університет в Києві. Дня 6-го жовтня відкрито торжественно український державний університет. В святі взяв участь Гетьман з своїм почотом, радні міністрів і взагалі представники української державної влади і громадські та культурні діячі. Ректором університета став професор Ф. Сушицький. Викладатимуть на історично-філологічному факультеті: архієпископ Олексій історію церкви, професори: Г. Павлуцький історію мистецтва, А. Лобода російське письменство і мову, М. Грунський російське письменство і мову, О. Лукіяненко славянську філологію, В. Зін-

ківський філософію, І. Огієнко українську мову, Ф. Сушицький українське письменство, О. Грушевський історію України, М. Пахарецький грецьку мову; на фізично-математичнім факультеті: Д. Граве математику, І. Ганицький математику, В. Лучицький кристаллографію, мінералогію і петрографію, С. Кушакевич зоологію, Й. Косоногов фізику, В. Плотников хемію, В. Дубяньський географію, Ф. Швець палеонтологію, М. Кравчук математику; на правничім факультеті: М. Туган Барановський політичну економію, Б. Кістяківський громадське право, Ф. Мищенко церковне право, С. Веселовський статистику; на медичнім факультеті: др. О. Корчак-Чепурівський гігієну, др. В. Константинович паталогічну анатомію, др. А. Пшецький фармакологію, др. М. Нецадименів загальну паталогію з бактеріологією, Е. Черняхівський клінічну хірургію, О. Черняхівський гістологію, М. Вовкобой нормальну анатомію.

Студентів записало ся поперх 3.000, з того 99% Українців.

Купуйте дешеві й загально-доступні видання Союза визволення України:

	к. с.
1. В. Антонович. Хмельниччина в повісті Г. Сенкевича	—80
2. М. Богданович. Білоруське відродження	—80
3. Іп. Бочковський. Фінляндія та фінляндське питання	240
4. Вяч. Будзинський. Як Москва нищила Україну	120
5. М. Возняк. Наша рідна мова. З 18 портретами	—40
6. Памяти Івана Франка. Опис життя, діяльності й похорону. Зладив М. Возняк. З 12 малюнками	2—
7. Вол. Гнатюк. Національне відродження австро-угорських Українців (1772—1880 pp.)	160
8. Вол. Гнатюк. Українська народна словесність	2—
9. Prof. M. Hruschewskyj. Die ukrainische Frage in historischer Entwicklung (Ukr. sprava в історичнім розвинутку)	1—
10. М. Грушевський. Якої автономії і федерації хоче Україна	—80
11. В. Дорошенко. У відповідь напасникам	1—
12. Вол. Дорошенко. Українство в Росії. Найновіші часи. З чис- ленними портретами	240
13. Памяткова книжка Союзу визволення України з 103 іл.	5—
14. М. Капельгородський. Мої пісні	2—
15. О. Кириленко. Українці в Америці	1—
16. G. Cleinow. Das Problem der Ukraine	1—
17. В. Короленко. Як упала царська влада в Росії	120
18. О. Кобець. В Тарасову ніч. З образками	1—
19. О. Кобець. З великих днів. З образками	1—
20. М. Кордуба. Північно-західна Україна	4—
21. М. Кордуба. Територія і населення України	4—
22. Др. І. Крип'якевич. Українське військо. З малюнками	—80
23. Dr. E. Lewuskyj. Galizien	120
24. Др. Е. Левицький. Листи з Німеччини	160
25. Др. М. Лозинський. Галичина в життю України	120
26. М. Лозинський. Іван Франко. З портретом Ів. Франка	2—
27. Др. М. Лозинський. Михайло Павлик	—80
28. Др. Осип Назарук. Слідами Українських Січових Стрільців. З малюнками	7—
29. Др. Іван Пулюй. Ukraina und ihre internationale politische- Bedeutung	160
30. St. Rudnyuskyj. Ukraina. Land und Volk. Бр. 20— в полотні 24—	—40
31. О. Скоропис-Іолтуховський. Значіння самостійної України	—60
32. Проф. С. Томашівський. Церковний бік української справи	1—
33. M. Trotzkyj. Die ukrainische national-politische Bewegung	—80
34. М. Троцький. Литовці	120
35. М. Троцький. Як прийшло в Росії до революції	2—
36. V. Choma-Dovskij. Ukrajina i Ukrajinci (по хорватськи)	160
37. Др. А. Цегельський. Русь-Україна і Московщина-Росія	—80
38. Др. Андрій Чайковський. Петро Конатевич Сагайдачний	—80
39. Чужинці про українську справу	2—
40. Т. Шевченко. Кобзарь. 2-ий випуск	—40
41. Проф. І. Шишманов. Роль України в болгарським відродженню	—

Набувати можна отсі всі книжки в Адміністрації видань Союзу визволення України. Wien, VIII., Josefstädterstr. 79, II. St., T. 6.

Зміст: Н. В. Мировий конгрес і „Декларація прав народів.“ — Для оборони української держави. — Мир на засадах Вільсона. — Внутрішня та закордонна політика України. — „Молода Україна“. — Мирові переговори між Україною і Росією зирнані. — Національний Союз. — Вісти.

Видає і відповідає за редакцію Микола Троцький
— З друкарні Адольфа Гольцгаузена в Відні. —